

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

תוכן

- א. איזו היא נקימה ... אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני זו היא נקימה.....1
- ב. ואיזו היא נטירה ... אמר לו הילך איני כמותך שלא השאלתני זו היא נטירה.....3
- ג. הנעלבין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר ואהביו כצאת השמש בגברתו.....5
- ד. אין מוציאין לא שלישי ולא גודל מפני הרמאים ואם הוציא שלישי מונין לו גודל אין מונין לו ולא עוד אלא שלוקה מן הממונה בפקיע.....6
- ה. מבלאי מכנסים הכהנים ומהמייניהן מהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין.....6
- ו. אינה מביאה עגלה ערופה.....7
- ז. ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ... מה להלן בגדי קודש אף כאן בגדי קודש ... אחרים פחותין מהן.....7
- ח. הכהנים בעלי מומין ... להוציא הדרשן.....8
- ט. מדו בד מדו כמדתו.....8
- י. מנין שלא יהא דבר קודם למכנסים שנאמר ומכנסו בד ילבש על בשרו.....9

דף כג.

הלכה למעשה

א. איזו היא נקימה ... אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני זו היא נקימה

הנוקם מחבירו עובר בלא תעשה. שנאמר "לא תקום", כלומר לא תגמול לו רעה תחת רעה. ואע"פ שאינו לוקה עליו, דעה רעה היא עד מאד. אלא ראוי לו לאדם להיות מעביר על מדותיו על כל דברי העולם, שהכל אצל המבינים דברי הבל והבאי, ואינן כדי לנקום עליהם¹.

כיצד היא הנקימה, אמר לו חבירו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך, למחר צריך לשאול ממנו, אמר לו חבירו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני כששאלתי ממך, הרי זה נוקם.

¹ רמב"ם פ"ז מהל' דעות ה"ז

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

וכן כל כיוצא בזה שאינו מטיב לחבירו בעבור שלא הטיב עמו². אלא כשיבוא לו לשאול יתן בלב שלם, ולא יגמול לו כאשר גמלו, וכן כל כיוצא באלו. וכן אמר דוד בדעותיו הטובות (תהילים ז ה) "אם גמלתי שולמי רע ואחלצה" וגו'.

אך אינו חייב להשאיל לחבירו אם אינו מתוך נקמה, אלא משום שאינו רוצה מחמת שחושש על החפץ, או חושש שחבירו יזיקנו וכדומה. וכן אם מונע טובה מחבירו כדי למנוע ממנו לשנות ולעשות דבר דומה בעתיד ולא מתוך נקמה על העבר, מותר. אך יש בזה פרטי דינים ויעשה שאלת חכם.

ולכן לא ימנע אדם מלעשות צדקה וגמ"ח עם חבירו בלב שלם למרות שחבירו חטא נגדו, ואם חבירו חייב לו, יתבענו בבי"ד ויקחנו מידו על פי דין תורה, וכשתובעו בבי"ד, והולך על פי דיני התורה³, אין בו כלל משום נקימה⁴.

וכן אם הרע לחבירו, אסור להרע לו. ואפילו אם ביזהו חבירו, אסור לנקום ממנו כלל. ויש אומרים⁵ דאם ביזהו או ציערו עד שמרגיש צער הגוף, אין בזה איסור נקמה, אולם⁶ אף על פי כן אין ראוי לנקום כדרך הנוקמים אלא בשב ואל תעשה המבואר להלן. וגם אין הנקמה מותרת אלא כפי הצער שציערו ולא יותר מזה. ולמעשה⁷ יש לנהוג כדעה ראשונה⁸.

וכל זה אם ציערו או ביזהו כנוזר, אבל אם מנע ממנו טובה, אפילו שהיה נערך מאוד, כגון שהיה רעב מאוד ולא נתן לו לחם לאכול, יש על זה איסור תורה של לא תקום.

יש נקמה שהיא בשב ואל תעשה. כיצד ראובן הרע לשמעון. ובא לוי להרע לראובן. אם שמעון אינו מוחה, ועל ידי זה נוקם ממנו, הרי זה עובר בלא תקום. אלא חייב שמעון להתנהג כלפי ראובן כאילו לא חטא לו כלל. וזאת הנקמה שהותרה לפי היש אומרים הנ"ל במקום שציערו עד שמרגיש צער הגוף. שאם ראובן חרף וביזה לשמעון, אין לשמעון ליקח דין משפט נקמתו בפועל,

² רמב"ם שם

³ ובדבר שאינו דיני ממונות ואין דינים בימינו כנוקי אדם באדם או אניני רציחה יש לדון האם יש בו איסור, ועיין קצוה"ח ב, א שדן האם יש בימינו דין גואל הדם.

⁴ ז"ל הרמב"ן עה"ת שם פס"י ז' ענין הנקימה והנטייה, כבר פירשוהו רבותינו (תו"כ קדושים ד י יא) שהוא בדבר שאין בו חיוב ממון, השאילני מנלך השאילני קרדומך. כי בדבר שנתחייב לו חברו ממון כגון בניזקין וכיוצא בהן, אינו מחוייב להניח לו אבל יתבענו בבי"ד וישולם ממנו מפסוק כאשר עשה כן יעשה לו (להלן בד יט), והוא מעצמו חייב לשלם כאשר ישלם מה שלוח או מה שגול. וכל שכן בענין נפש, שיחיה נוקם ונוטר לו עד שינאל דמי אחיו מידו, על פי בית דין המורים במשפטי התורה.

⁵ שיטת רש"י ז"ל יומא (כג.) ורוב הראשונים ז"ל.

⁶ כמבואר בסוגיא שם, ומש"כ אין ראוי משמע כן במאירי ז"ל שאין אסור מדינא, אמנם פשטות לשון הר"י ז"ל בשע"ת משמע שחל על זה איסור לא תקום. וכמש"כ בק"י סימן י"ח.

⁷ סמ"ג ז"ל בלאו דלא תקום. ה"ח בפתיחה לאו ח' מ' ובמ"ח שם בסופו.

⁸ דגם לדעה שניה מדרת הסידות לנהוג כדעה ראשונה, ועוד דאם הנקמה יהיה יותר משיעור שציער אותו, הרי זה עובר על המשפט ועובר בלא תקום, וקשה לשער דבר זה, ועוד דמאחר דיש כאן חשש איסור דאורייתא, ראוי להחמיר כדין ספק דאורייתא לחומרא

הַלְכַתָּא לְמַעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

אמנם אם לוי בא ליקח נקמתו מראובן, מותר לשמעון לשתוק ואין עריך למחות. אמנם אם נקמת לוי יהיה צער יותר ממה שציער ראובן לשמעון, אסור לשמעון לשתוק אלא חייב למחות.

יש מי שאומר שמי שגמר בדעתו לנקום, אף על פי שלא נקם עדיין, מכל מקום מאחר שגמר בדעתו עובר על לא תקום⁹.

אינו עובד באיסור נקמה בשעת מעשה, לפיכך כשהתחיל חבירו לחבול בו, מותר לו גם כן לחבול בחבירו, וכן אם חבירו מגדפו ומביישו מותר לו לענות לו כאולתו¹⁰.

גם אם ציוהו אביו שינקום עבור כבודו, וכגון שאומר לו שלא ידבר עם פלוני או לא ימחל לפלוני, ואפילו אומר לו שלא ימחול לו עד זמן קצוב, אין לו לחוש לצוואת אביו¹¹, ואם חושש עובר בלאו זה.

מצוה זו נוהגת בכל מקום ובכל זמן, וחובה לחנך בה את הקטנים כל אחד לפי חריפותו¹².

אך מותר לנקום מן שאינם יהודים¹³. וכן מותר לנקום מישראל מסית, אפיקורוס, מלשין, או מומר לתיאבון. וכן מחוטא תמיד במזיד ואינו שב בתשובה¹⁴.

ב. ואיזו היא נטירה ... אמר לו הילך איני כמותך שלא השאלתני זו היא נטירה

כל הנוטר לאחד מישראל, עובר בלא תעשה. שנאמר "ולא תטור את בני עמך", כלומר שאל תשמור לו איבה בלבך.

כיצד היא הנטירה, ראובן שאמר לשמעון השכיר לי בית זה או השאילני שור זה, ולא רצה שמעון. לימים בא שמעון לראובן לשאול ממנו או לשכור ממנו, ואמר לו ראובן הא לך הריני משאילך, ואיני כמותך לא אשלם לך כמעשיך. העושה כזה עובר בלא תטור. אלא ימחה הדבר מלבו ולא יטרנו. שכל זמן שהוא נוטר את הדבר וזוכרו, שמא יבא לנקום. לפיכך הקפידה תורה על הנטירה עד שימחה העון מלבו ולא יזכרנו כלל. וזו היא הדעה

⁹ חינוך רמא וז"ל "ועובר עליה וקבע בלבו לשנוא חבירו על שהרע לו עד שיגמלהו כרעתו עבר על לאו זה, ורעתו רבה כי הוא סיבה לתקלה מרובה, אבל אין לוקין על לאו זה לפי שאין בו מעשה".

¹⁰ משפטי השלום ג, ח"י

¹¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רמ"ז

¹² מ"ב שמג ובחינוך רמא

¹³ רמב"פ דעות ז, ה חינוך שם, יראים מ

¹⁴ משפטי השלום ג, ג

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

הנכונה שאפשר שיתקיים בה יישוב הארץ ומשאם ומתנם של בני אדם זה עם זה¹⁵.

איסור הנטירה הוא בלב. לפיכך אפילו לא אמר לו כלום אלא שמר האיבה בלב, עובר בלא תטור¹⁶.

אינו עובר בלא תטור בשעת מעשה. כיצד ראובן חטא לשמעון ושמעון מרגיש איבה בלב, אינו עובר בלא תטור. דעיקר כונת התורה היא שיעבוד שמעון על עצמו להסיח דעתו מן האיבה עד שלא ירגיש האיבה כלל. וכל זמן שעובר על עצמו למחות העון מלבד אינו עובר בלא תטור. ואם הסיח דעתו מלעבוד על עצמו, אלא נשאר העון טמון בלב, הרי זה שומר ונוטר את העון, ותיכף עובר בלא תטור¹⁷.

יזהר אדם מאוד באיסור נטירה, שאפילו נתן לו החפץ אך לא הסביר לו סבר פנים יפות מחמת שחטא לו, או לא התנהג עמו לגמרי כאילו לא חטא לו, הרי עדיין שומר העון בלב, ועובר בלאו דלא תטור, שאם אין העון טמון בלב הרי יתנהג אצלו כאילו לא חטא לו כלל. ועד שיגיע למדרגה זאת חייב לעבוד על עצמו לאט לאט למחות העון מלבד ולא להסיח דעת מלעבוד על עצמו.

כל שאסור בלא תקום אסור בלא תטור, וכל שהותר בלא תקום הותר בלא תטור, ולדעה הנזכרת שאפילו ביזחו וחרפו, עובר בלא תקום. כשם שעובר עליו בלא תקום, כן עובר בלא תטור¹⁸. וכיצד לא יטור העון, יש לו להתבונן שכל דברי העולם הם הבל והבאי ואינו כדאי לנקום עליהם. ומה יעשה אדם שחסרה לו התבונה הזאת, והרי מרגיש עלבוננו שנפגע, יש לו להתבונן שכל מה שאירע לו הכל הוא מן השמים, ומה לו אם נסבב העער על ידי זה או על ידי אחר, ואם יקבל כל זה עליו באמת ימחלו לו כל עונותיו עבור זה¹⁹.

¹⁵ רמב"ם שם ה"ח

¹⁶ חפ"ז חיים שם מהסכמת כל הפוסקים ז"ל

¹⁷ זו"ל מסילת ישרים (פרק יא) בפרטי מדת הנקיות "ולפי שהיצר הולך ומרתיה את הלב ומבקש תמיד להניח לפחות איזה רושם או איזה זכרון מן הדבר ואם לא יוכל להשאיר זכרון גדול, ישתדל להשאיר זכרון מועט, יאמר דרך משל לאדם: אם תרצה ליתן לאיש הזה את אשר לא רצה הוא לתת לך כשנצרכת, לפחות לא תתנהו בסבר פנים יפות, או אם אינך רוצה להרע לו, לפחות לא תטיב לו טובה גדולה ולא תסייעהו סיוע גדול, או אם תרצה גם לסייעו הרבה, לפחות לא תעשהו בפניו, או לא תשוב להתחבר עמו ולהיות לו לריע, אם מחלת לו שלא תראה לו לאויב, די בזה, ואם גם להתחבר עמו תרצה, אך לא תראה לו כל כך חיבה גדולה כבראשונה, וכן כל כיוצא בזה ממיני החריצות שביצר מה שהוא משתדל לפתות את לבות בני האדם. על כן באה התורה וכללה כלל שהכל נכלל בו (ויקרא יט) ואהבת לרעך כמוך, כמוך בלי שום הפרש, כמוך בלי חילוקים, בלי תחבולות ומזימות, כמוך ממש". ובסוף הפרק כתב "והנה אינני יכול להכחיש שיש קצת טורח לאדם להגיע אל הנקיות הזו. אף על פי כן אומר אני שאין צריך כל כך כמו שנראה לכאורה, והמהשבה בדבר הזה קשה מן המעשה, כי כאשר ישם האדם בליבו ויקבע ברצונו בקביעות להיות מבעלי המדה הטובה הזאת, הנה במעט הרגל שירגיל עצמו בזה, תשוב לו קלה הרבה יותר ממה שהיה יכול לחשוב. זה דבר, שהנסיון יוכיח אמיתו".

¹⁸ ח"ח שם בסה"ד להחמיר כשיטת הרמב"ם ז"ל, וע"ע בק"י שם.

¹⁹ ועוד עיין בזה בספר הקדוש שמירת הלשון שער התבונה פרק ו' ופרק ח' בדברים מועילים מאוד.

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

ג. הנעלבין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר ואהביו כצאת השמש בגברתו

כל הנזכר הוא מצד לאו דלא תקום ולא תטור, אבל מצוה מן התורה ללכת בדרכי ה' יתברך הקדושים והטהורים, שנאמר והלכת בדרכיו (דברים כח, ט). והמקיים מצוה זו ישלוט על כעסו עד כדי שלא ירגיש כלל כשמכעיסים אותו, שהכל אצל המבינים דברי הבל והבאי. ואמרו חז"ל הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עושים מאהבה ושמחים ביסורים, עליהם הכתוב אומר (שופטים ה לא) "ואהביו כצאת השמש בגברתו".

ויש בזה שלש מדרגות²⁰, הנעלבים ומשיבים אמנם אינם עולבים. ואף על פי שאסור להעליבו, ואינו עושה יותר מן המוטל עליו, מכל מקום ראוי לשבח, שהרי שלט על עצמו בשעת זעמו.

והמדרגה השנייה הוא שאינו משיב כלל. והמדרגה השלישית לחסידים הוא ששמח ביסורין אלו שנעלב, שהם היסורין הטובים ביותר, שמתכפרים לו עונותיו ואינם מזיקים לו כלל.

וכל זה שדברנו הוא בסתם עלבון. אבל המעליב תלמיד חכם בפרהסיא, יש בזה משום בזיון התורה וצריך לנקום ולנטור כנחש. והנה לדעה ראשונה לעיל כאן, הותרה הנקמה והנטירה מפני שהוא לכבוד התורה, ואין זה הבלי עולם שאינן ראויים לנקום עליהם. אמנם לפי דעה שניה לא הותר לכבוד התורה יותר ממה שהותר בכל נקמה. ולכן למעשה יש לנהוג שאחר ינקום על כבוד התורה, והחכם הנעלב ישתוק, ובזה יצאו ידי כל השיטות.

ואם העליב תלמיד חכם בענעא, אף על פי שמותר לנדותו, מכל מקום דרך חסידות הוא למחול לו בלבד, וכך נהגו חכמי ישראל²¹.

ואם לא העליב התלמיד חכם, רק לא הטיבו בענין ממון או שאר הטבות, אסור לנקום וליטור²².

הלכתא למשיחא

²⁰ שער התבונה פ"ח

²¹ רמב"ם סוף הלכות ת"ת

²² דהא לרש"י וסייעתו יש בזה משום לא תקום ממש, אפילו אם עשה כן דוקא מפני שאינו רוצה להנות ת"ח (ואף שזה עוולה גדולה, ומבטל מ"ע ד"בו תדבק", מ"מ אסור ליקום), וגם להרמב"ם ז"ל, הא אינו מוכח דכונתו משום בזיון התורה, ואם מוכח להדיא, צ"ע להרמב"ם ז"ל, אבל לרש"י והר"י ז"ל וראי אסור לנקום ולנטור, וזהו שיטת רוב הפוסקים ז"ל דיש לאו דאורייתא, על כן אי אפשר להקל בזה כלל.

הַלְכַתָּא לְמַעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בְּדַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

ד. איז מוציאין לא שלישי ולא גודל מפני הרמאים ואם הוציא שלישי מונין לו גודל אין מונין לו ולא עוד אלא שלוקה מן הממונה בפקיע

כשעושים הפיים במקדש²³, והממונה אומר להם הצביעו, מוציאין אצבעותיהן אחת או שתיים, כהן שהוא בריא מוציא רק אצבע אחת, והחולה²⁴ שקשה לו לקפוץ כל האצבעות וכשמוציא אצבע אחד גם השני נמשך עמו מוציא שתיים ואין מונין לו אלא אחת, ואם הוציא שלש אין מונין לו שלש, אלא אחת²⁵, אך אם הוציא ארבע הממונה מכה אותו ובטל הפיים, כלומר שממנו בטל הפיים.

ואין מוציאין גודל במקדש מפני הרמאים שהגודל קצר ונוח להוציא ולכפותו, והמוציא גודל אפילו אם הוא חולה, אין מונין אותו לו. ולא עוד אלא שנלקה מן הממונה בפקיע כלומר רצועה.

ה. מבלאי מננסי כהנים ומהמייניהן מהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין

מננסי כהנים²⁶ הדיוטים²⁷ שבלו ואבנטיהם היו עושין מהן פתילות, ומדליקין בהן במקדש בשמחת בית השואבה²⁸, וכתנות כהנים הדיוטים שבלו²⁹ היו

²³ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ד הלכה ג, ערוך השולחן העתיד הלכות תמידין ומוספין סימן קה, ו
²⁴ והרמב"ם סתם וכתב שמוציאין אחת או שתיים ואפילו שלש וזה לא הוזכר בגמ' כלל ושתיים מותר רק בחולה, וכבר הקשו עליו זה (לה"מ), ונראה להדיא שנירסא אחרת היתה לו בגמ'.

²⁵ לקוטי הלכות ז:

²⁶ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ח הלכה ו

²⁷ מעיקר הדין אין חילוק בין בגדי כה"ג לבגדי כהן הדיוט, דשניהם כשנשתמשו בהם הוויין קדושת הגוף ככלי שרת כמבואר מדברי התוס' קדושין (נד, א סד"ה בכתנות), ורק בגדי לבן של כה"ג ביוה"כ גזרה תורה והניחם שם אבל בגדי כה"ג של כל השנה אין חילוק, ובוודאי מה שהתירו מבלאי ומצואי בגדי הכהנים לעשותן לפתילות או שזהו צורך קרבן או שלב ב"ד מתנה עליהן, ומה שלא עשו כן בבגדי כה"ג זהו מפני הכבוד כדי לעשות חילוק בינו ובין כל הכהנים. ערוך השולחן העתיד הלכות כלי המקדש סימן כט סעיף ד

²⁸ כתבו התוס' בפ"ב דשבת (דף כ"א) ד"ה שמחת בית השואבה שאני תימה היכי שרי להדליק והא לאו צורך קרבן הוא ואמרינן פ"ב דקידושין בגדי כהונה שבלו מועלין בהן ודוחק לומר לב בית דין מתנה עליהן דמה צורך יש להם להתנות בשביל זה ונראה לר"י הואיל ולכבוד הקרבן היו עושים דכתיב ושאתם מים בששון צורך קרבן חשיב ליה עד כאן. ודעת הריטב"א דבגדי כהונה אינן קדושת הגוף ככלי שרת, שהרי אין משתמשין בהן בגופן ומכשירי עבודה הן ודינם כקדושת דמים. מל"מ.

²⁹ ומה שלא הזכיר המגבעות, נ"ל מפני שהיו קשין ואינם ראויים לפתילות, ולא מיבעיא לפי הראב"ד שהיו קצרים כשלנו, ואפילו להרמב"ם שצונפין בה ככובע אלמלי היו רכין לא היו יכולין להעמידן ככובעין. ערוך השולחן העתיד. שם

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

עושין מהן פתילות למנורת תמיד. אך אין מדליקים במכנסים ובאבנט את המנורה.³⁰

דף כג:

ו. אינה מביאה עגלה ערופה

ירושלים מקודשת משאר העיירות המוקפות חומה³¹, ואינה מביאה עגלה ערופה, וכן³² אין מודדין לירושלם שאין ירושלם מביאה עגלה ערופה לפי שלא נתחלקה לשבטים ונאמר בארמה אשר ה' אלהיך נותן לך לרשתה.

ז. ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ... מה להלן בגדי קודש אף כאן בגדי קודש ... אחרים פחותין מהן

הרמת הדשן³³ מעל המזבח בכל יום מצות עשה שנאמר והרים את הדשן, והיא עבודה מעבודות כהונה, ובגדי כהונה שתורם בהן הדשן, וכן הוצאת הדשן³⁴, כלומר להוציא הדשן מראש המזבח על רצפת העזרה כדכתיב: ושמו אצל המזבח³⁵, יהיו פחותין³⁶ מן הבגדים שמשמש בהם בשאר עבודות, כגון שחקים או פשתן שאינו מוצהב ואין דמיהם יקרים מפני שמלכלכתן האפר, כשנושאו חוץ למחנה. שנאמר ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והרים את הדשן, אינו אומר אחרים שיהיו בגדי חול אלא

³⁰ מכיון שיש בו צמר ואין השלהבת נאחזת בו יפה, כמבואר בשבת כא. ורק לשמחת בית השואבה שהיו אורות רבים וגדולים גם צמר ראוי לכך, ועיין מרכבת המשנה (העלמא) ש – "מכנסים זילי מלתא למנורה" כלומר שהם מליאים זיעה ולא נאה לעשות פתילות למנורה מהם ולכן הם ג"כ רק לשמחת בית השואבה.

³¹ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה יד

³² רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ט הלכה ד

³³ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ב הלכה י

³⁴ עיין כסף משנה שאע"ג שעיקר קרא איירי בהוצאת הדשן מדכתיב ילבש ילפינן דתרומת הדשן הויא בבגדים פחותים משום דרך ארץ א"כ כי כתיב ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים לא אהוצאת הדשן בלבד קאי אלא אף אהרמת הדשן וה"ל כאילו כתיב והרים את הדשן וכבר קודם לכן פשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ומש"ה תפס רבינו הכתוב כאילו כתיב ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים קודם והרים את הדשן ולא הוצרך רבינו לכתוב גבי הוצאת הדשן שיהיו בגדיו פחותים דמהרמת הדשן הוא נלמד וכל שכן נמי הוא.

³⁵ ולדעת רש"י להוציא עד חומת הר הבית, ערוך השולחן העתיד הלכות תמידין ומוספין סימן קד סעיף ט

³⁶ ויש להסתפק אם זהו חובה ללבוש בגדים פחותין, או שרשאי ללבוש פחותים ואם ירצה יכול ללבוש בגדים יקרים. ומלשון הת"כ שאמרה אפילו הם פחותים משמע דכ"ש יקרים, אבל מלשון שאמר בגדים שבישל קדירה אל ימזוג כוס משמע דווקא פחותים, ובגמ' שם אינו אומר אפילו פחותים אלא אחרים פחותין מהן ע"ש, וגם מלשון רש"י משמע כן בסוגיא זו, וכ"כ הכ"מ בשם הריטב"א, וגם מלשון הרמב"ם כפ"ב דין י משמע כן. ערוך השולחן העתיד הלכות תמידין ומוספין סימן קד סעיף ג

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

שיהיו פחותין מן הראשונים, לפי שאינו דרך ארץ שימזוג כוס לרבו בבגדים שבישל בהם קדרה לרבו.

ח. הכהנים בעלי מומין ... להוציא הדשן

כל מי שירצה מן הכהנים³⁷ ממלא מן הדשן שהורידו למטה ומוציא חוץ לעיר לשפך הדשן, ואין להוצאת הדשן לחוץ פיוס אלא כל הרוצה, ומעולם לא נתעצל כהן מלהוציא את הדשן. ואף על פי שאין הוצאתו לחוץ עבודה³⁸, אין בעלי מומין מוציאין אותו.

ט. מדו בד מדו כמדתו

כבר התבאר בפסחים דף סה: שבגדי כהונה³⁹ מצוותן שיהיו חדשים נאים ומשולשים למטה כדרך בגדי הגדולים שנאמר (שמות כה, ב) "לכבוד ולתפארת", שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים, כי אלה הבגדים לבושי מלכות הן⁴⁰. היו מטושטשין כלומר מלוכלכים או מקורעין או ארוכין יתר על מדתו או קצרים פחות ממדתו או שסלקן וקיצר אותם באבנט ועבד עבודתו פסולה, היו שחוקים או שהיו ארוכים וסילקן באבנט עד שנעשו כמדתו ועבד עבודתו כשרה.

³⁷ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ב הלכה יד – טו

³⁸ והרבה תמוה לי דברי הרמב"ם, שהרי בסוגייתנו ר' יוחנן אמר מחלוקת בהוצאה אבל בהרמה דברי הכל עבודה היא ע"ש, הרי להדיא לר"י דהלכתא כוותיה לגבי ר"ל ולרבנן דהלכה כמותם לגבי ר"א גם הוצאה עבודה היא. וע"ק לי מהא דפריך הש"ס בתמיד (כה, א) על המשנה דמי שהוא רוצה לתרום את המזבח משכים וטובל עד שלא יבא הממונה, וז"ל הש"ס: הא גופה קשיא אמרת מי שהוא רוצה וכו' אלמא לאו בפייס תליא מילתא והדר תני יבא ויפייס ע"ש, ולהרמב"ם מאי קושיא כאן בהרמה כאן בהוצאה. וע"ק דבירושלמי רפ"ב דיומא אומר: זר שתרום ר"י אמר חייב רשב"ל אמר פטור וכו' הוציא שאר הדשן פלוגתא דר"י ורשב"ל ע"ש, הרי להדיא דעבודה היא. ויראה לי בשנדקדק מנ"ל להרמב"ם לומר דהוצאה לאו עבודה היא נגד לשון הכתוב דכתיב והוציא את הדשן ונגד סוגיות הש"ס והירושלמי, וצ"ל דפשיטא ליה דכיון שהוציאו הדשן חוץ לעיר ופשיטא שלא הלכו בבגדי כהונה דלא מצינו בכל הש"ס שהלכו הכהנים חוץ למקדש בבגדי כהונה, וכן משמע להדיא ברפ"ז דיומא א"כ א"א לומר כלל דההוצאה חוץ לעיר תהיה עבודה האמנם מ"מ יש הוצאה שהיא עבודה והרמב"ם כללה בהרמה ועל הוצאה זו היתה כוונת הש"ס והירושלמי, והיינו דהרמב"ם ביאר עבודה דתרומת הדשן שמקודם הרים הדשן ממזבח בכלי שרת ואח"כ הורידה לארץ והיינו ברצפה אצל המזבח והעמידה שם וזהו מחובת ההרמה וזהו הוצאה שהיא עבודה, כלומר להוציא הדשן מראש המזבח על רצפת העזרה כדכתיב: ושמו אצל המזבח. וגם לפירש"י נ"ל דרך עד שער הר הבית היו מוציאין בבגדי כהונה, אבל משם ואילך פשטו הבגדי כהונה מטעם שבארנו. ערוך השולחן העתיד הלכות תמידין ומוספין סימן קד סעיף

ט – 1

³⁹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ח הלכה ד

⁴⁰ רמב"ן עה"ת שם

הלכתא למעשה ולמשיחא בדף היומי מסכת יומא

י. מניין שלא יהא דבר קודם למכנסים שנאמר ומכנסי בד
ילבש על בשרו

כיצד סדר לבישת הבגדים⁴¹, לובש המכנסים תחלה שלא יהא דבר מבגדי
כהונה על בשרו קודם למכנסים, וחוגר את המכנסים למעלה מטיבורו מעל
מתניו, ואחר כך לובש הכתונת, ואחר כך חוגר את האבנט כנגד אצילי ידיו
ומקיפו כרך על כרך עד שגומר וקושר.

⁴¹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק י הלכה א